

FRANS JORDAAN

34.

SCHOLEN HELPEN SCHOLEN

Waarom zou je voor het oplossen van een probleem externe hulp inroepen als die ook binnen de eigen gelederen voorhanden is? Dat vroegen Frans Jordaan, kwaliteitsmedewerker van het samenwerkingsverband Amstelland en de Meerlanden, en drie zorgcoördinatoren zich vorig jaar af. Het antwoord is er inmiddels: begin je eigen visitatiecommissie.

Frans Jordaan kwam in 2016 als ‘Coördinator Regioloket en Beleidsmedewerker kwaliteit’ in dienst van het samenwerkingsverband VO Amstelland en de Meerlanden. Naar eigen zeggen “niet gehinderd door al te veel kennis van de geschiedenis van zijn nieuwe werkgever”. Al gauw merkte hij dat er op veel scholen een behoefte was aan activiteiten die geschaard kunnen worden onder de noemer ‘leernetwerken, intervisie en visitatie’. Jordaan: “Die behoefte bestond vooral op zorgcoördinatoreniveau, maar kwam ook voorbij in gesprekken met schooldirecteuren. Leren bij en van elkaar in plaats van cursussen volgen bij ingehuurde deskundigen. Dat is bovendien een stuk goedkoper.”

EXPERIMENTEREN

Behoeftes voelen is één ding, tot actie overgaan is nog wat anders. Toch gebeurde dat al snel. Jordaan: “Op een gegeven moment waren er drie zorgcoördinatoren op evenzoveel scholen in Amstelveen die zeiden: we kunnen wel wachten

tot er collectief iets wordt georganiseerd, maar het gaat sneller als wij het met z’n drieën gewoon gaan dóén. Die drie hebben mij als vertegenwoordiger van het samenwerkingsverband erbij gehaald en samen hebben we een plannetje bedacht.”

Het toeval wilde dat de VO-raad in die tijd met een project rond visitatie op de proppen kwam. Jordaan: “Juliëtte Vermaas was in opdracht van de VO-raad bezig om een methodiek voor visitatie te ontwikkelen die niet alleen gericht was op individuele scholen, maar ook op samenwerkingsverbanden. Zij had net een klankbordgroep in het leven geroepen om die methodiek door te lichten.” De optelsom was voor Jordaan niet moeilijk: “Wij willen een visitatie gaan doen, jij hebt een methodiek ontwikkeld: wij gaan met jouw methodiek experimenteren.”

De methodiek laat niets aan het toeval over, alles is tot in de kleinste details geprotocolleerd. Jordaan: “De gevisitatieerde school wordt op het bezoek onder meer voorbereid door een zelfscan, waarin de school uiteindelijk de vraag formuleert die van belang is voor de visitatie: waar wil je dat de groep visitatoren naar kijkt? Dat is voorgebakken in het proces. Je gaat niet zomaar wat rondkijken. Nee, degenen die op bezoek komen bij de school weten al wat er aan de hand is, zij beschikken over uitgebreide voorinformatie.”

TURBO-INTERVIEWS

Gewapend met het protocol van Vermaas maakten de vier zich op voor het echte werk: een proefvisitatie. Die werd in juni 2017 afgelegd op de school van een van de drie zorgcoördinatoren zelf. De andere twee vormden samen met voorzitter Jordaan de visitatiecommissie. “We begonnen met een startoverleg met de schoolleiding om ons ervan te verzekeren dat het draagvlak voor deze operatie groot genoeg was. De zelfscanfase was uiteraard al achter de rug en de visitatievraag was goed in beeld.”

Daarna volgden ‘turbo-interviews’ met acht direct betrokkenen: twee leerlingen, een mentor, twee afdelingsleiders, de zorgcoördinator, de locatiedirecteur en de begeleider Passend Onderwijs die in de Trajectvoorziening werkt. Op die laatste voorziening spitste de visitatievraag zich dan ook toe, verduidelijkt Jordaan: “In ons samenwerkingsverband hebben de scholen er allemaal voor gekozen om de passendonderwijsgelden in te zetten voor een Trajectvoorziening: een aparte ruimte binnen de school waar leerlingen extra begeleiding kunnen krijgen. Er moet wel altijd verbinding worden gemaakt met de klas en de lesstof; het is dus niet zo dat een leerling die eruit is gestuurd de hele dag daar zijn straf uitzit. Het moet om iets gaan wat in overleg met de leerling en zijn ouders is besproken en wat ondersteuning biedt bij het probleem waar die leerling mee zit. Die wisselwerking tussen klas

en Trajectvoorziening, en in de communicatie met ouders, was een ontwikkelpunt van de school. Daar wilden ze feedback op hebben.”

Inmiddels is de proefvisitatie uitgebreid geëvalueerd. De reacties op de gevisiteerde school waren heel positief. Jordaan: “Er was veel herkenning, ook van onze meer kritische constatering. Het gevoel was wel dat er niet veel nieuws bij zat. Het was meer een bevestiging van dingen die al wel bekend waren.” In de reflectie achteraf konden de twee zorgcoördinatoren uit de visitatiecommissie uitgebreid putten uit hun eigen situatie: de kritische punten op de gevisiteerde school waren vergelijkbaar met die op hun scholen. Jordaan: “Uitwisseling is een van de doelstellingen van deze vorm van visitatie. Eerst goed luisteren. Dan doorvragen. En ten slotte uitwisselen.”

OVERLAP

Nu de eerste test met glans is doorstaan, is het voor Jordaan en de zijnen zaak om hier een passend vervolg aan te geven. De eerste stap is inmiddels gezet: uit een inventarisatie onder alle zorgcoördinatoren van de 17 scholen van het samenwerkingsverband blijkt dat er breed behoefte bestaat aan deze vorm van collegiale visitatie. Jordaan: “Eigenlijk zeiden ze unaniem: wij willen meedoen aan die visitatierondes. Met die uitkomst zijn we naar de diverse directies gestapt. Ook die reageerden positief, zij het met

een paar kanttekeningen. Een daarvan was dat de afzonderlijke besturen van de scholen óók visitatietrajecten ingesteld hebben. Meestal gaat het dan om puur onderwijsinhoudelijke onderwerpen, terwijl het bij ons altijd om de ondersteuning gaat. Soms zit er een overlap in, en daar moeten we goede afspraken over maken.”

Met de directies is afgesproken dat alle scholen de komende drie jaar ten minste één keer worden gevisiteerd vanuit het ondersteuningsperspectief. “Dat impliceert dat iedereen ook zelf in de rol van visitor terecht komt”, zegt Jordaan. “We maken dus groepjes van drie of vier mensen en stellen een visitatieschema op. Dat gaan we morgen uitdenken, het is nog heel vers allemaal!”

TIPS

- Zorg voor een visitatieprotocol dat aan duidelijkheid niets te wensen over laat.
- Stel vragen, luister goed, vraag door en wissel ten slotte uit.
- Maak afspraken met schoolbesturen, zodat hun visitatietrajecten die van het samenwerkingsverband niet bijten.

MEER INFORMATIE

Frans Jordaan
fjordan@swvam.nl

www.steunpuntpassendonderwijs-vo.nl/cop